Чому діти обманюють?

Дитина обманює. Обманює свідомо, систематично, натхненно.
Ви розумієте це, але не надаєте належного значення. І даремно. Зараз ще є час розібратися в ситуації, але завтра може бути пізно, і ситуація, на яку ви можете вплинути сьогодні, завтра може стати вам непідконтрольною. Нерідко у дитячої брехні є чітка мета, вона відповідає психологічним потребам дитини. Інтерпретуючи світ, діти вчаться розуміти його закономірності та нюанси. Змінюючи реальність, вони несвідомо захищають себе від конфліктів і тривожних ситуацій. Однак батьків має насторожити, якщо брехня стала звичкою. Неправда дошкільнят – скоріше фантазії, ніж навмисний обман. Вони вже здатні уявити те, чого насправді не було, але ще не усвідомлюють, що, кажучи неправду, порушують моральні норми.
У дітей дошкільного віку відбувається становлення образного мислення і воно потребує тренування. Через це малі діти полюбляють видавати бажане за дійсне, уявно створюють собі ситуації, які є для них привабливими.
Тобто, вони не мають свідомої мети приховати правду.

Дитина може казати неправду, щоб звернути на себе увагу дорослих.
Ми постійно зайняті, мало часу проводимо з дітьми, зате негайно реагуємо на їхні негативні вчинки. Дитина, яка сказала неправду, стане об'єктом уваги батьків на весь вечір. Ви не припускаєте, що вона, можливо, тільки цього й хотіла – щоб її нарешті помітили.
Інколи дошкільня приписує собі щось хороше, щоб його похвалили. Так роблять діти, які відчувають, що не виправдовують сподівань батьків. Казати неправду починає дитина, чиї батьки висувають до неї різні вимоги: мама не дозволяє одного, тато – іншого, а бабуся дозволяє все. Як тут не заплутатися?
Якщо дитина дошкільного віку прибріхує одноліткам, вона хоче створити собі ореол успішності. Така неправда свідчить про невпевненість у собі, бажання самоствердитися у колі ровесників.

Від 6 до 12 років у дитячій свідомості з'являється межа між реальним та вигаданим. З 8–9 років діти починають розуміти, що казати неправду погано не тому, що казати неправду погано, не тому, що неправда не подобається дорослим, а тому, що на брехуна не можна покластися, йому не довіряють, з ним не хочуть дружити. І проте є причини, які змушують іти на обман.

Вони так само хочуть визнання однолітків і бояться покарання батьків. У ці роки все життя дитини крутиться навколо успішності у навчанні. Це настільки важливо, що діти готові йти на обман з оцінками, аби тільки не виявитися в очах навколишніх невдахами.

З'являється й нова причина неправди – наслідування батьків. Якщо мама каже по телефону, що тата немає вдома, хоча насправді він тут, або вчить сина: «Давай скажемо, що ми забули...» - дитина засвоює такі моделі поведінки.

А взагалі, причину дитячих обманів треба шукати в сім'ї, у ставленні батьків та інших родичів до дитини та один до одного, у вимогах, очікуваннях від дитини. Інколи діти просто беруть приклад із дорослих. Якщо мамі можна обманювати, то чому я повинен казати правду? Я ж теж дорослий. Сором'язливі і замкнені діти будуть старанно оберігати свої таємниці.
Інші – відкритіші і впевненіші в собі – обманювати батьків будуть менше, але все одно у дитини має бути якийсь свій простір, свої таємниці. Вона просто каже – це моя таємниця, або таємниця друга. І не варто її розпитувати (за винятком випадків, коли треба допомогти розібратися у ситуації). Щоб ваша дитина не брехала, не мала інших негативних форм поведінки, в сім'ї мають запанувати довіра та партнерські стосунки. Якщо вона в чомусь помилилась, не варто її бездумно карати за помилки. Натомість сядьте разом і проаналізуйте їх з позиції дружби, досвіду старшого. Запитайте дитину: «Чому ти помилилася? Які ти з цього зробиш висновки?» І намагайтесь уникати нотацій: «А я ж тобі казала», «Я так і знала», «А це тому, що ти мене не слухав» тощо. Після довірчої розмови помилка дитини стане для неї коштовним даром досвіду. І надалі вона намагатиметься уникнути такої помилки. До того ж, у разі такого дружнього аналізу невдач дитини, ні її самоцінність, ні самооцінка не страждають.